

Kylävara -hanketreffit

10.1.2025 kello 10-12

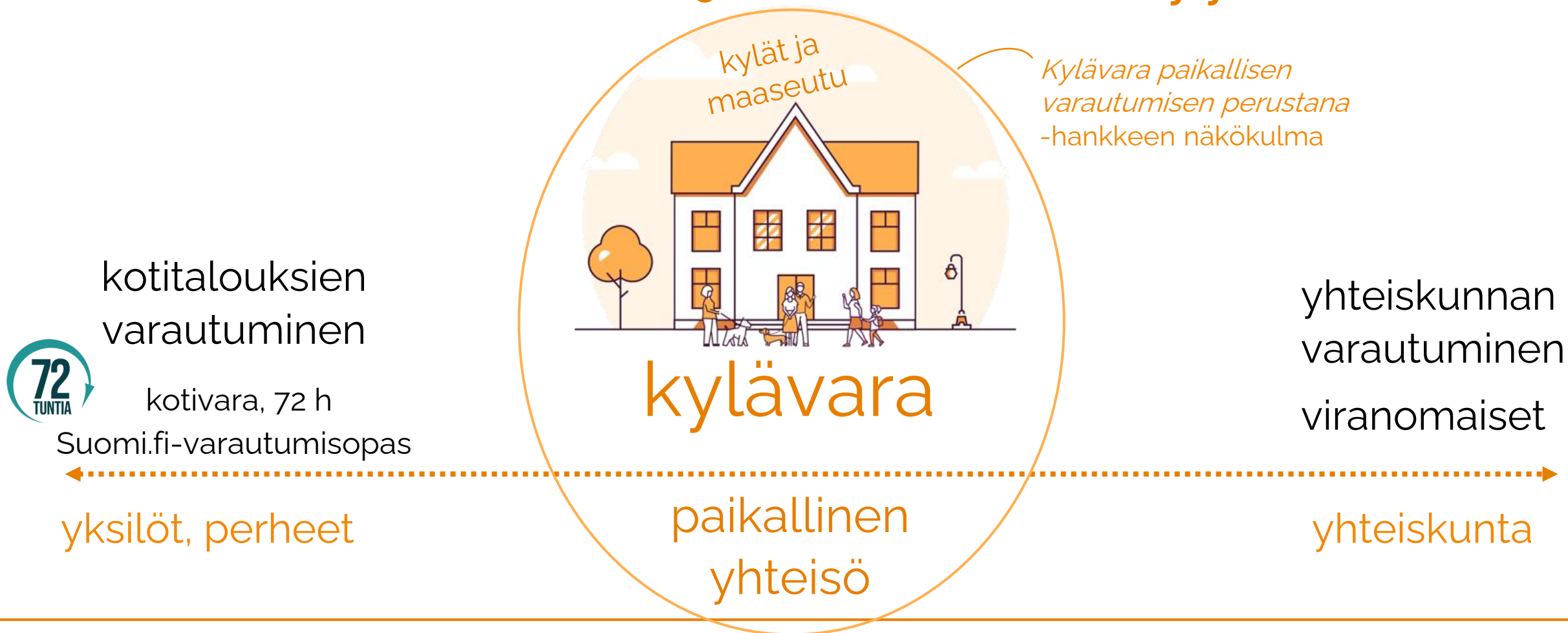
Kylävara paikallisen varautumisen perustana
-hanke (1.10.2024-30.9.2026)

Euroopan unionin osarahoittama
valtakunnallinen maaseudun kehittämishanke

- 10.00 Tervetuloa ensimmäisille Kylävara-hanketreffeille!
Ritva Pihlaja, Kylävara-hanke
- 10.30 Pitkäjänteistä ja monipuolista kylien
turvallisuustyötä Etelä-Pohjanmaalla
Jaana Sippola, Kuudestaan ry
- 11.00 Kylien sydäniskuriryhmät Keski-Suomessa
Outi Raatikainen, Keski-Suomen Sydänpiiri ry
Kaisu Paalanen, Jyväskylän ammattikorkeakoulu
- 11.30 Ajankohtaista kyläturvallisuudesta
Kyläradiot ja PAVAKit kiinnostavat
Ideaite ja toiveita seuraaville hanketreffeille 11.4.2025

Miten paikallinen yhteisö voi parantaa varautumista ja kriisinkestävyyttä?

Kyläturvallisuutta ja kylän yhteisöllistä varautumista

normaaliolot

- ✓ vahvistetaan yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja luottamusta
- ✓ tehdään asioita yhdessä, osataan toimia yhdessä
- ✓ ihan "tavallisen" kylätoiminnan merkitys ja arvo
- ✓ puhumalla ja suunnittelemalla yhdessä vahvistetaan turvallisuuden tunnetta
- ✓ pidetään huolta ja tarjotaan apua haavoittuvassa asemassa oleville kyläläisille
- ✓ organisoitu naapuriapu
- ✓ spontaani naapuriapu ja huolenpito muista ihmisistä

turvallisuuden tunne

yhteisöllinen resilienssi,
henkinen kriisinkestävyys

"pehmeä" turvallisuus

lyhytkestoinen häiriö tai kriisi

- ✓ myrskytuhojen raivaus
- ✓ sähkökatko
- ✓ vesihuollon häiriö
- ✓ haavoittuvassa asemassa olevien tilanteen tsekkaaminen esim. myrskyn jälkeen
- ✓ liikenneonnettomuus
- ✓ tulipalo
- ✓ kadonneen henkilön etsintä
- ✓ naapuriapu sairaustapauksessa tai elämän kriisitilanteessa
- ✓ kännykät eivät toimi, nettiyhteydet ovat nurin
- ✓ kylien hälytys/pelastusryhmät

pidempiaikainen häiriö tai kriisi

- ✓ pitkäaikainen sähkökatko tai häiriö vesihuollossa
- ✓ haasteita päivittäistavarahuollossa
- ✓ laaja maastopalo, evakuoinnit mahdollisia
- ✓ perhe menettää kodin tulipalossa
- ✓ vakava ympäristövahinko
- ✓ vakava epidemia tai pandemia
- ✓ kännykät eivät toimi, nettiyhteydet ovat nurin

poikkeusolot

- ✓ sotilaallinen uhka tai hyökkäys
- ✓ valtiojohdon julistama poikkeustila, valmiuslaki
- ✓ laajamittaista väestön siirtymistä ja evakuointeja: osalta alueita siirrytään pois, osa alueista vastaanottaa väestöä

"kova" turvallisuus

Kyläturvallisuutta ja kylän yhteisöllistä varautumista

Toimintaa ja toimijoita on paljon...

- ✓ käytännön toiminta esim. sähkökatkojen aikana
- ✓ kylien turvallisuuskyselyt ja -suunnitelmat
- ✓ yhteistyön toimintamallit kyläläisten, järjestöjen ja viranomaisten kesken
 - ✓ esimerkkinä Vapepa-toiminta, kylien pelastusryhmät, järjestöjen ja pelastusviranomaisten yhteistoiminta Pohjois-Karjalassa ja arjen turva -hankkeet Lapissa ja Pohjois-Savossa, kylien sydäniskuriryhmät Keski-Suomess
- ✓ VPK:t, martat, maa- ja kotitalousnaiset jne
- ✓ kyläradiotoiminta
- ✓ kylätaloista valmiuskeskuksia
- ✓ hankkeita, päättyneitä ja käynnissä olevia
- ✓ hyviä oppaita

Kylävara-
hankkeen
tavoitteena on
selkeyttää
näitä

Monista käytännön esi-
merkeistä huolimatta sekä
kyläturvallisuuden
kokonaiskuva että kylien
paikka kokonaisturvallisuuden
ketjussa on edelleen
hahmottumaton.

Kylävara-hankkeella vahvistetaan

- ✓ kylien varautumista ja kriisinkestävyyttä
- ✓ turvallisuuden tunnetta
- ✓ valtakunnallisen kyläturvallisuustyön perustaa

Kylävara-hankkeessa

- ✓ määritellään kansallisesti yhtenäinen toimintamalli, **kylävara-konsepti**, joka kokoaa yhteen tiedot
 - a. paikallisen yhteisön omista voimavaroista ja keinoista sekä
 - b. paikallisten toimijoiden viranomaisten kanssa tekemästä yhteistyöstä
- ✓ jalkautetaan ja tehdään kylävara-konsepti tunnetuksi kansallisella tasolla, alan toimijoille sekä maaseudun kehittäjille ja kylien toimijoille
- ✓ luodaan Kylävara-koulutuskokonaisuus tukemaan jalkautusta ja jatkotyötä

Tiedonkulun varmistaminen häiriö- ja kriisitilanteissa

Kyläradio

Tiedonkulun varmistaminen häiriö- ja kriisitilanteissa

Olemme tottuneet nykyään siihen, että tieto ja viestit kulkevat reaaliajassa ja luotettavasti.

TV, netti, some, puhelin, WhatsApp

Mutta mitä tapahtuu, jos

- ✓ sähköt ovat poikki,
- ✓ kännykät eivät toimi ja
- ✓ nettiyhteydet ovat nurin?

Viranomaisilla on käytössään häiriötilanteiden viestiverkkoja.

Miten voidaan varmistaa tiedonkulku kylälle, kylällä ja kyläläisille?

Kyläradio

on helppokäyttöinen ja edullinen keino varmistaa tiedonkulku ja viestintä kylissä ja kyläläisille, jos

- ✓ sähköt ovat poikki
- ✓ kännykät eivät toimi
- ✓ nettiyhteydet ovat nurin

Tutustu:
Kyläradio ABC,
Kylävara-hanke

Linkkejä avuksi
kyläradiotoimintaan
tutustumiseksi:

[Kyläradio, video](#) Isokyrö, Lehmäjoki

[Yle uutinen ja video](#) Posio

[Eteläpohjalaiset kylät](#) artikkeli

[Kurikka Lehtimäki](#) Isokyrö

[Kaustisen seutu uutinen](#)

Kyläradio ABC

10.1.2025

Kylävara-hanke

Helppolukuinen
esittelypaperi,
mikä kyläradio on

Paperia voi
hyödyntää
esimerkiksi
keskusteluissa
kuntien kanssa

Jaetaan näiden
hanketreffien
materiaalien
mukana

Kyläradio – keino tiedonkulun varmistamiseen ja väestönsuojeluun

Yhteiskunnan toimivuus perustuu sujuvaan tiedon välittämiseen ja saamiseen. Myös me ihmiset olemme tottuneet siihen, että tieto ja viestit kulkevat sujuvasti ja nopeasti.

Entä jos puhelut ja WhatsApp-viestit eivät kuljekaakaan, kännyköiden tukiasemat ovat pimeänä eivätkä nettiyhteydetkään toimi? Miten silloin varmistetaan tärkeän tiedon saaminen ja välittäminen?

Viranomaisilla on käytössä erilaisia häiriö- ja kriisitilanteiden viestiverkkoja ja -kanavia.

Mutta miten tieto kulkee kansalaisille ja kansalaisten kesken, jos normaalit viestintäkanavat eivät toimi? Tällainen tilanne voi tulla vastaan esimerkiksi pitkäkestoisien sähkökatkon tai ilkeämielisen hybridivaikuttamisen seurauksena.

Kansalaisia ohjeistetaan varautumaan tällaisia tilanteita varten hankkimalla paristoilla toimiva radio ja kuuntelemaan Ylen alueellisia radiolähetysiä. Tiedonvälitys on tällöin kuitenkin yksisuuntaista ja alueellista.

Tiedonkulusta on helpompaa huolehtia taajamissa ja kaupunkiympäristössä, missä ihmisiä on pienellä alueella enemmän.

Mutta mitä keinoja on varmistaa tiedonkulku häiriö-, kriisi- tai poikkeusoloissa kylillä ja maaseudulla, missä välimatkat ovat pitkiä ja asutus harvaa?

Kyläradio: viestintää viranomaisilta kylille, kyliltä viranomaisille ja kyläläisten kesken

Kyläradio on keino varmistaa tiedon välittäminen kansalaisille ja kansalaisten välillä myös silloin, kun totutut viestintäkanavat eivät toimi. Vaikka sähköt olisivat poikki ja matkapuhelimet mykistyneet, kyläradio voi toimia viestiyhteytenä

- viranomaisilta asukkaille,
- asukkailta viranomaisille sekä
- asukkaiden kesken.

Viranomaisten näkökulmasta kyläradio on tärkeä väestönsuojelun apuväline kansalaisten hyvinvoinnin varmistamiseksi erilaisissa häiriö-, kriisi- ja poikkeusoloissa. Kyläradio tukee hyvin myös valmiuslaissa kunnille säädettyjä velvollisuuksia miettiä ennakkoon, miten kunta kykenee huolehtimaan tehtävistään ja asukkaiden hyvinvoinnista mahdollisimman normaalisti häiriötilanteista huolimatta.

Tiedonkulun varmistaminen ja helpottaminen voi olla se tärkeä puuttuva palanen kuntien ja paikallisen tason varautumisessa. Kuntien rooli on keskeinen kyläradioverkkoja suunniteltaessa, toteutettaessa ja rahoitettaessa.

Kyläradioasemien asentamisessa on tärkeää hyödyntää kokeneita osajia eli radioharrastajia, metsästäjiä tai Vapepa-toimijoita. Kyläradioasemien sijaintipaikkoja suunniteltaessa on etäisyksien ja maasto-olosuhteiden ohella tärkeää huomioida myös asutuksen sijoittuminen, kylien aktiivisuus sekä kyläradioasemien asennuspaikoiksi hyvin soveltuvat kohteet, esimerkiksi kylätalot, jotka toimivat kyläläisten kokoontumispaikkoina tai soveltuvat paikallisiksi varautumiskeskuksiksi.

Kyläradioiden avulla voidaan muodostaa

- häiriötilanteiden viranomaisverkkoja väestönsuojelun näkökulmasta täydentävä ja asukkaiden ja kylien keskinäisen tiedonkulun varmistava viestintäverkko.

Kyläradiotoiminnan kehittämisestä kiinnostuneiden kuntien ja kylien kannattaa aloittaa asiaan tutustuminen selvittämällä, mitä radioharrastajat, metsästäjät tai Vapepa-toimijat ovat aiheeseen liittyen alueella jo tekemässä.

Kyläradio-ABC

Kyläradio pähkinänkuoressa	Kyläradio on kansalaisten käyttöön tarkoitettu helppokäyttöinen varaviestiverkko, jota voi käyttää käytännössä kuka tahansa, jolla on käytössään metsästäjien yleisesti käyttämä radiopuhelin. Kyläradiota tarvitaan, jos tavanomainen viestintä puhelimen, viestien tai verkon kautta ei toimi.
Kenelle kyläradio on tarkoitettu	Kyläradio voi toimia viestiyhteytenä paitsi asukkaiden kesken, tarvittaessa ja oikein toteutettuna myös viranomaisten ja asukkaiden välillä.
Kyläradiota osaa käyttää	käytännössä lähes kuka tahansa, jolla on käytössään käsiradiopuhelin.
Kylälle asennettu kyläradioasema antennineen	mahdollistaa viestin välittämisen tukiasemalta kyläläisille, joilla on käytössään metsästäjien yleisesti käyttämä radiopuhelin.
Kunnantalolle asennettu kyläradioasema	mahdollistaa häiriötilanteessa tiedon ja viestin välittämisen kunnantalolta kylätaloilla sijaitseville kyläradioasemille.
Kyläradioasemien sijaintipaikat	kannattaa suunnitella yhteistyössä radioharrastajien ja aktiivisten kylien kanssa, osaksi esimerkiksi paikallisena varautumiskeskuksena toimivaa kylätalota tai muuta kiinteistöä. Kyläradioasema voidaan asentaa myös yksityiskodin yhteyteen. Sijaintipaikan valinnassa kannattaa huomioida kyläradioasemaverkoston kokonaisuuden toimivuus sekä mahdollisuudet luoda kyläradion käyttöön mahdollisimman sujuvat käytännön toimintatavat (mm aseman miehitys ja viestintämallit).
Kyläradiot ja viranomaisverkot	Paikalliset viranomaiset (esim. kunnan johtoryhmä tai pelastusviranomaiset) linjaavat, mitä viranomaisten varaviestijärjestelmissä liikkuvasta informaatiosta välitetään häiriötilanteessa kansalaisten käytössä olevaan kyläradioverkkoon (ns. "turparele").
Seudullinen/ alueellinen/ maakunnallinen kyläradioasemien verkko	on yksittäisen kylän yksittäistä kyläradioasemaa parempi ratkaisu, koska se mahdollistaa tiedon välittämisen yhtä kylää laajemmalla alueella.
Kyläradio ei ole	kylillä kuunneltava radio-ohjelma tai -kanava
Kunnille kyläradiot ovat	kustannuksiltaan halpa keino varmistaa tiedon välittyminen kylille ja asukkaille erilaisissa häiriö-, kriisi- ja poikkeusolosuhteissa.
Kyläradiot ovat	väestönsuojelun näkökulmasta elintärkeä lisäys viranomaisten käytössä olevien häiriötilanteiden varaviestijärjestelmien rinnalle.
Kyläradio teknisesti	RHA68-tekniikkaan perustuva "metsästäysradio"
Kyläradioasema teknisesti	Radiolaite ... Antenni ... Antennin johto ... Virtalähde ... Varavirta ...

Dokumentin valmisteluun ovat osallistuneet Pohjois-Pohjanmaan ja Vihti-Lohja-alueen kyläradioaktiivit

Kylävara paikallisen varautumisen perustana -hanke
projektipäällikkö Ritva Pihlaja, 045 3410 394 ritva.pihlaja@suomenkylat.fi

Kyläradiotoiminnan suunnittelun kolme tärkeää sanaa: **yhteistyö, yhteistyö, yhteistyö!**

Yhteisellä asialla

- ✓ radioharrastajat
- ✓ Vapepa-toimijat
- ✓ metsästäjät
- ✓ reserviläiset
- ✓ kylätoimijat

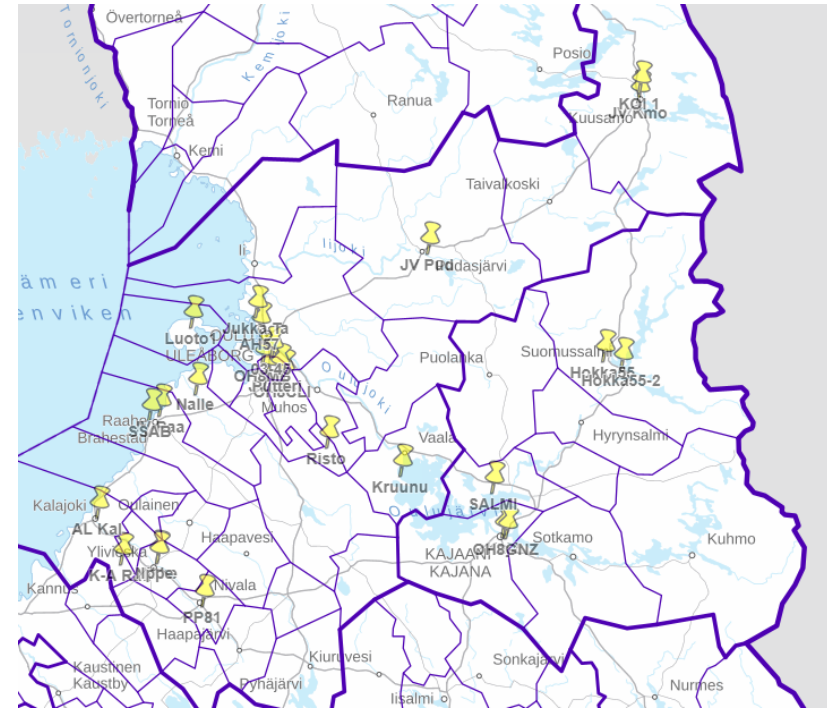
Yhdessä yhtä kylää suuremmalla alueella

- ✓ useampi kylä
- ✓ useamman kunnan kylät
- ✓ seutukunta
- ✓ maakunta

Yhdessä viranomaisten kanssa

- ✓ kunnat
- ✓ pelastuslaitos

Seudullisia / maakunnallisia kyläradioverkkoja

Kaustisen seutukunta

- ✓ kuuden kunnan alueelle 14 kyläradioasemaa
 - ✓ 6 asemaa asennetaan kunnantaloille
 - ✓ 8 asemaa asennetaan aktiivisille kylille

Pohjois-Pohjanmaa ja Kainuu

- ✓ radioharrastajat ja Vapepa-toimijat ovat tiivistämässä yhteistyötään kyläradiotoiminnan laajentamiseksi
- ✓ valmistelua maakuntatasolla ja kuntien suuntaan

Kyläradio: kustannuksiltaan edullinen ja teknisesti yksinkertainen

Kustannukset

- ✓ hankinta ja asennus
 - ✓ noin 1000 €/kyläradioasema
 - ✓ hinta sisältää radiolaitteen, virtalähteen, antennin ja asennuksen
 - ✓ pitkät välimatkat vaikuttavat asennuskustannuksiin
 - ✓ radiopuhelin noin 70-300 €

Tekniikka

1. kyläradioasema: radiolaite, virtalähde, antenni
2. kyläläisten käytössä on RHA68-radiopuhelimia (metsästäjien käyttämä radiopuhelin)

Kyläradion virtalähde toimii tarvittaessa varavoimalla

Vinkkejä kyläradiotoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen

Kylävara paikallisen varautumisen perustana

Keskustelu radioharrastajien, VAPEPA-toimijoiden, metsästäjien ja kyläläisten kesken	Mitä on alueella jo tehty? Onko alueella radioharrastajia tai jo toimivia kyläradioasemia? Millainen seudullinen kyläradioverkko on järkevää rakentaa? Kuka tekee mitään? Mahdollisuudet saada asiantuntija-apua suunnitteluun ja asennukseen?
Seudulliset keskustelut hanketoteutuksesta	Karttahaarjoitus: etäisyydet/maastonmuodot ja aktiiviset kylät Mitkä kunnat ja kylät lähtevät mukaan? Ketkä lähtevät viemään asiaa eteenpäin? Työnjaosta ja vastuista sopiminen
Keskustelut kylillä	Kyläradiot tarkoitus, merkitys kyläläisille, kustannukset, investoinnin rahoitus, käytännön eteneminen
Neuvottelut kuntien kanssa	Kyläradiot osana kuntien varautumista ja väestönsuojelua Osallistuvatko kunnat kyläradioiden hankinta- ja asennuskustannuksiin / osaan kustannuksista (noin 1000 €/asema, sis. kyläradioaseman, asennustarvikkeet ja asennuksen)? Asennetaanko ydintukiasemat kunnantaloille?
Asennuspaikkojen valinta	Huomioon otettavia tekijöitä: alueella jo olemassa oleva kyläradiotoiminta, maantiede/etäisyydet/maastonmuodot, kylien aktiivisuus sekä mahdollisuudet sopia sujuvista käytännöistä (mm kyläradioaseman miehitys, viestintämallit)
Kyläradioiden hankinta	Suuntaa-antava hinta-arvio: kyläradioasema <u>noin</u> 1000 € (sis. laite, asennustarvikkeet ja asennus) Hankitaanko kyläläisten käyttöön esim. 10 radiopuhelinta/jokainen kyläradioasema
Kyläradioiden asennus	Tärkeää hyödyntää radioharrastajien asiantuntemusta
Käyttöönoton ja käyttömahdollisuuksien koulutus ja harjoituksia	Vastuuhenkilöiden koulutus ja harjoitukset Kyläläisten ja kylän koulutukset ja harjoitukset Seudulliset harjoitukset
Testaukset vuosittain	
Säännölliset harjoitukset	Toimivien viestintämallien harjoittelu Rajapinnat viranomaisviestintään ja muuhun viestiliikenteeseen erilaisissa häiriö- ja poikkeustilanteissa

Kyläradiot eivät ole vain laitteita ja tekniikkaa!

Ratkaisevaa on, miten kyläläiset osaavat ja haluavat yhdessä käyttää kyläradiota.

Kynnystä kyläradion käyttämiseen pitää madaltaa tutustumalla asiaan ja harjoittelemalla yhdessä.

Yhteisistä käytännöistä sopimista ja niiden harjoittelemista, esimerkiksi:

- ketkä toimivat häiriö- tai kriisitilanteessa kyläradioaseman päivystäjinä
- kyläradion viestityskäytännöt
- kyläradioviestinnän periaatteet: ei henkilökohtaista luottamuksellista tietoa, asiallisuus, selkeys, yksinkertaisuus
- uusien käsipuhelimen käyttäjien koulutus

Kylätalo paikallisena varautumis/kriisikeskuksena

Kylätalo tai muu vastaava kylän yhteisöllinen tila voi toimia häiriö- ja kriisitilanteessa

paikallisena varautumiskeskuksena
johtokeskuksena
kyläläisten kokoontumispaikkana
evakuointipaikkana

PAVAK = paikallinen
varautumiskeskus

- ✓ viestintä
- ✓ työnjako
- ✓ huolto

Kylätaloista paikallisia varautumiskeskuksia: varustelistaa

- ✓ tie perille
- ✓ talvilämmin tai lämmitettävissä kohtuullisen ajan kuluessa
- ✓ tulisijat, riittävästi polttopuita
- ✓ sähköistetty, aggregaatti tai valmius kytkennälle
- ✓ sisä-WC / ulkokäymälä
- ✓ puhdistuspyyhkeitä
- ✓ juokseva vesi / porakaivo; pumpun toiminta varmistettu sähkökatkoissa
- ✓ varakanisteri polttoainetta

- ✓ invaramppi / luiska
- ✓ kylmäkalusto
- ✓ vesikanistereita, kannellisia sankoja
- ✓ keittiö, vararatkaisuna kaasuliesi ja pullot
- ✓ ulkona grillikota / laavu ruuan valmistukseen
- ✓ retkikeittimiä, hiiligrillejä
- ✓ kertakäyttöastioita
- ✓ kolmen päivän kotivara
- ✓ hyvin säilyvää, kylmänä syötävää ruokaa

- ✓ villasukkia
- ✓ makuualustoja, makuupusseja, huopia
- ✓ tulitikut, tulentekovälineet, kynttilöitä
- ✓ taskulamppuja ja led-lyhtyjä
- ✓ paristoja
- ✓ isoja ulkotulia
- ✓ vedenpuhdistustabletteja
- ✓ roskapusseja ja jätesäkkejä

- ✓ teippiä ja muovia ilmanvaihtoaukkojen ja ikkunoiden tiivistämiseen (laskeumalta suojautuminen)
- ✓ patteriradio
- ✓ paristoja
- ✓ varavirtalähde powerbank
- ✓ alkusammutusvälineet
- ✓ ensiapuvälineet
- ✓ työkaluja, ilmastointiteippiä
- ✓ kyläradio
- ✓ sydäniskuri

Lähteet: Arjen turva Pohjois-Savossa
ja Kyläturvallisuus 2025 -hanke